Jussi Rämet,
Maakuntajohtaja
Pohjois-Pohjanmaan liitto
8.4.2024

Asiantuntijalausunto

Asia: E 17/2024 vp Valtioneuvoston selvitys: E-kirje_suurpedot_ennakkovaikuttaminen ja Asia: E 18/2024 vp Komission ehdotus EU:n kannaksi Euroopan luonnonvaraisen kasviston ja eläimistön sekä niiden elinympäristön suojelusta tehdyn yleissopimuksen (Bernin sopimus) pysyvän komitean 44. kokouksessa suden (Canis lupus) suojelun osalta

Pohjois-Pohjanmaan liitto kiittää mahdollisesta lausua asiasta.

Asian tausta

Euroopan parlamentin suurpetoja koskevan julkilausuman perusteella komissio käynnisti selvityksen suden suojelutarpeesta keväällä 2023. Selvitys julkistettiin marraskuussa 2023. Selvityksen pohjalta komissio teki 20.12.2023 ehdotuksen neuvoston päätökseksi (COM(2023) 799 final). Komissio ehdottaa EU:n puolesta otettavaksi kannaksi Euroopan luonnonvaraisen kasviston ja eläimistön sekä niiden elinympäristön suojelusta tehdyn yleissopimuksen (ns. Bernin sopimus) pysyvän komitean kokoukseen, että suden Bernin sopimuksen mukaista suojelua lievennettäisiin siirtämällä susi sopimuksen liitteestä II (täysin rauhoitetut eläinlajit) liitteeseen III (suojeltavat eläinlajit).

Suomi valmisteli Euroopan unionin maatalous- ja kalastusneuvoston 23.1.2024 pidetyn kokouksen asialistalle suurpetoja koskevan tiedotusasian (AOB). Kannanotollaan Suomi tuki komission ehdotusta. Tiedotusasiassa nostettiin esille myös tarve arvioida muiden suotuisalla suojelun tasolla olevien suurpetopopulaatioiden suojelun tarvetta.

Suomella on Bernin sopimuksen liitteestä II varauma karhun ja suden osalta. Ilves on Bernin sopimuksen liitteessä III. Luontodirektiivin osalta susi on liitteessä IV poronhoitoalueen ulkopuolella ja liitteessä V poronhoitoalueella. Karhu ja ilves ovat luontodirektiivin liitteessä IV sekä ahma ja metsäpeura luontodirektiivin liitteessä II.

Suomen kanta

Valtioneuvosto on linjannut E-kirjeessä (E 58/2023 vp) Suomen avaintavoitteet EU:n strategiseen agendaan ja tulevan komission ohjelmaan vaikuttamiseksi, että Suomi edistää suurpetoja, erityisesti sutta, koskevan sääntelyn kehittämistä vastaamaan paremmin kantojen nykyistä tilaa.

Suomi kannattaa komission aloitetta suden suojelutarpeen arvioinnista ja pitää tärkeänä, että komissio tarkastelee suden suojelutarvetta luontodirektiivin osalta Bernin sopimukseen mahdollisesti tehtävien muutosten pohjalta.

Suomi katsoo myös, että komission tulisi suden ohella arvioida muiden suurpetokantojen – kuten esimerkiksi Suomen suotuisalla suojelun tasolla olevan karhukannan – suojelutarvetta. Suomi katsoo edelleen, että Suomessa esiintyvän karhukannan osalta on perusteltua tarkastella luontodirektiivin liitettä viimeistään vuonna 2025 tehtävän luontodirektiivin 17 artiklan mukaisen karhun suojelutason arvioinnin jälkeen.

Suomi pitää tärkeänä, että komissio tarkastelee liitteiden muuttamistarvetta tieteellisen ja teknisen kehityksen valossa luontodirektiivin 19 artiklan edellyttämällä tavalla.

Hallitusohjelman mukaisesti suurpetopolitiikkaa on hoidettava tavalla, joka huomioi myös sosiaalisen kestokyvyn. Suurpetojen kannanhoidollinen metsästys turvataan lainsäädännöllä. Jo aloitettua työtä kannanhoidollisen sudenmetsästyksen mahdollistamiseksi jatketaan eduskunnan päätöksen mukaisesti. Lisäksi hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus mahdollistaa sellaisten lajien metsästyksen ja hyödyntämisen, joiden kanta on riittävän vahva ja joista on haittaa luonnolle ja ihmisille. Suomi pitää tärkeänä, että luontodirektiivin liitteiden muuttamisen menettelyä suurpetojen osalta tarkastellaan niin, että se mahdollistaisi liitteiden muuttamisen suotuisan suojelun tasolla olevien populaatioiden osalta nykyistä jouhevammin.

Komission ehdotus Bernin sopimuksen muuttamiseksi Euroopan parlamentin 24.11.2022 hyväksymässä päätöslauselmassa (2022/2952(RSP) painotetaan tasapainoisen yhteiselon varmistamista ihmisten, karjanhoidon ja suurpetojen välillä. Komissiota ja jäsenvaltioita kehotetaan vahvistamaan rajat ylittävää yhteistyötä suurpetoasioissa, mukaan lukien vaikutus luonnon monimuotoisuuteen. Päätöslauselman perusteella komissio käynnistikin keväällä 2023 selvityksen suden suojelutarpeesta EU:ssa. Perustuen analyysiin suden tilanteesta EU:ssa, komissio antoi 20.12.2023 ehdotuksensa neuvoston päätökseksi EU:n kannan muodostamiseksi koskien Bernin sopimuksen liitteiden II ja III muuttamista. Ehdotuksen mukaan susi siirrettäisiin Bernin sopimuksen liitteestä II (tiukasti suojellut lajit) liitteeseen III (suojellut lajit). Komissio mainitsee ehdotuksessaan, että jos ehdotus toteutuu Bernin sopimuksessa, niin luontodirektiivin muuttaminen voisi olla mahdollista siten, että susi siirrettäisiin liitteestä IV (tiukasti suojellut lajit) liitteeseen V (suojellut lajit). Bernin sopimuksen pysyvän komitean 44.

kokous järjestetään Strasbourgissa 2.- 6.12.2024, jossa komission ehdotuksesta suden siirtämiseksi liitteestä II (tiukasti suojellut lajit) liitteeseen III (suojellut lajit) on määrä päättää. Jotta Bernin sopimuksen muutos tulisi voimaan, vaaditaan määräenemmistö pysyvän komitean jäsenistä

Pohjois-Pohjanmaan liitto esittää lausuntonaan seuraavaa:

Lausuntoaineiston mukaan Suomen susikanta on kasvanut yhtäjaksoisesti vuodesta 2017. Erityisesti kanta on kasvanut lounaisessa ja läntisessä Suomessa, jossa myös ihmisasutus on tiheämpää kuin itäisessä Suomessa. Kannan kasvusta on aiheutunut sosioekonomisia vaikutuksia. Suomen susikanta oli maaliskuussa 2023 arviolta 310 (291–331) sutta. Arvio yksilömäärästä on noin seitsemän prosenttia suurempi kuin maaliskuuta 2022 koskeva arvio (275–315). Vertailukohtana Suomen susikanta oli Suomen EU-jäsenyyden alussa vain hieman yli 100 yksilöä.

Merkittävä osa Pohjois-Pohjanmaasta kuuluu poronhoitoalueeseen, jossa susi kuuluu luontodirektiiviin liitteen V lajeihin. Muilta kuin poronhoitoalueen osalta susi kuuluu luontodirektiiviin liitteen IV lajeihin. Lausuttavan aineiston ja alueellisten toimijoiden pohjalta susikannan muutto- ja invaasiopaine on olemassa. Pohjois-Pohjanmaalla poronhoitoalueen ulkopuolella on laajoja alueita, joissa susikannan vahvuus näkyy sosioekonomisina vaikutuksina sekä vaikeuttaa hirvieläinten koirapyyntiä aiheuttaen siten myös paikallisia metsätalouden vahinkoja.

Alueellisiin kokemuksiin ja lausuttavaan aineistoon perustuen Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää perusteltuna Suomen kantaa, jonka mukaan Suomi kannattaa komission aloitetta suden suojelutarpeen arvioinnista ja pitää tärkeänä, että komissio tarkastelee suden suojelutarvetta luontodirektiivin osalta Bernin sopimukseen mahdollisesti tehtävien muutosten pohjalta. Pohjois-Pohjanmaan liitto näkee perusteltuna, että suurpetoja, erityisesti sutta, koskevaa sääntelyä kehitetään vastaamaan paremmin kantojen nykyistä tilaa.

Lausunnon ovat valmistelleet maakuntajohtaja Jussi Rämet ja suunnittelujohtaja Markus Erkkilä.